

Optimizam i školski (ne)uspjeh

Čovjek često postaje ono što vjeruje da će postati. Ako si stalno ponavljam da nešto ne mogu, vjerojatno ću doista postati nesposobnim za to. S druge strane, vjerujem li da mogu, zasigurno ću razviti vještine koje će mi u tome pomoći – čak ako u početku i nije izgledalo da ću uspjeti. – rekao je to Mahatma Gandhi a mnogi ga kasnije citirali, plagirali i parafrazirali – čak i pogrešno. Naime, nije samo vjerovanje ono što vodi k uspjehu; vjerovanje je tek posrednik između uloženog truda i uspjeha. Uzalud vjerujem da ću dobiti dobru ocjenu ako usput i ne učim. Tu se, znači, stvari s optimizmom počinju komplicirati. Zato se on danas istražuje iz dvije perspektive: što *očekujem* da će se sutra dogoditi jest jedan par rukava (npr. uspjeh ću; to je *dispozicijski optimizam*; odnosno, past ću = *dispozicijski pesimizam*). Međutim, kako *objašnjavam* ono što se dogodilo jučer, tj. komu ili čemu pripisujem uzroke tih događaja je drugi par rukava, odnosno, *eksplanatorni stil*. Sad kad sam sve to lijepo objasnila, u članku **Majde Rijavec** i **Melite Ivanković** sami pročitajte zašto je to važno u nastavi i u životu općenito, kako je povezano sa školskim (ne)uspjehom, ciljnim orijentacijama u učenju, sa strahom od ispitivanja, čak i sa životnim zadovoljstvom – ovdje sad učenika sedmog i osmog razreda.

A kako su povezani regulacija i kontrola negativnih emocija (aspekti emocionalne inteligencije) s vršnjačkim nasiljem i vršnjačkom viktimizacijom možete doznati u članku koji su napisali **Kristina Krulić Kuzman**, **Tena Velki** i **Vladimir Takšić**. Meni su nekako *zazvonile* dvije stvari: a) djeca bez prijateljske podrške laka su meta nasilnicima; b) djeca koja imaju braću i sestre imaju više šanse biti zlostavljana (i) od vršnjaka. Premda nije istraživana *kvaliteta* odnosa s braćom i sestrama, čini se logičnim, osobito s obzirom na prvospomenut nalaz, da će upravo *neprijateljstvo* u obitelji biti povezano sa školskom viktimizacijom a to otvara novo područje rada s roditeljima (koji, dakle, nesprječavanjem nasilništva među kućnom djecom, olakšavaju školsko nasilništvo nad svojim *najslabijim* djetetom).

Svaki učenik s teškoćama u razvoju uključen u redovni odgojno-obrazovni proces, na temelju procjene njegovih posebnih odgojno-obrazovnih potreba, ima pravo na pomoćnika u nastavi. – tako počinje članak **Diane Drandić** u kojem doznajemo kojim je najvažnijim međunarodnim dokumentima svakom djetetu osigurano pravo na obrazovanje; premda bi točnije bilo reći da je to pravo *propisano* a druga je stvar koliko je u praksi *osigurano*. Ne mislim sad na svu onu djecu širom siromašnoga svijeta koja i ne znaju da takva prava imaju, a i da znaju, mogla bi se slikati s tim znanjem. Mislim na sva ona dosadašnja domaća natezanja oko pomoćnika u nastavi (koja bi prema najavama trebala prestati donošenjem novog pravilnika a još i više izdvajanjem obećanih 90 milijuna kuna). U ovom času realizacija još nije poznata ali ne mogu a da vam ne prepričam jednu dogodovštinu vezanu uz pomoćnike. Dakle, prije nekog vremena čekala sam nastup u jednoj mozaičnoj TV emisiji. Sjela sam do jedne žene, koja je također čekala, pa sam ju pitala o čemu će ona pričati. Neće ona o ničemu pričati, došla je s gospodinom – i rekla prezime osobe koja je upravo bila u studiju. Recimo, jedan srednje rangirani dužnosnik. – *A, vi ste ga dovezli?* – pitam ja, očito blesavo jer se ona sva smrkнула: *Ne, svatko se sam dovezao; ja sam mu pomoćnica.* – *A kako mu to pomažete?* – nisam mogla odoljeti. – *Pripremam ga za nastupe.* Sva je sreća što mu je taj parminutni zahtjevni nastup upravo završio pa on izletio iz studija a ona otrčala za njim, pa nije vidjela sad *moju* smrknutu facu. Ne znam što me manje jadi: to što imamo dužnosnike s posebnim potrebama ili to što oni imaju pomoćnike. A ako ih već i pripremaju za nastupe, zar ih moraju čekati pred vratima? Zapravo, možda bi im mogli dati da i oni ispune upitnik *PUNinkluzija* koji je kolegica Drandić upravo validirala pa se može vidjeti npr. *koliko su to osobe od povjerenja* (i mogu li se možda voziti u istom autu sa svojim štíćenikom), pa *jesu li spremne na dodatnu edukaciju i na dodatni angažman*, tipa: odlazi na *izvanškolske aktivnosti* (u ovom slučaju na TV-u (U originalnoj skali se to zasigurno odnosi na *besplatni dodatni angažman pomoćnika u nastavi...*). Itd.

Pomoćnika (stručnog ali po mogućnosti i besplatnog) trebala bi i mala djeca. **Nataša Vlah** i **Martina Ferić** utvrdile su da skoro 9% djece u dobi od jedne do četiri godine u riječkim dječjim vrtićima, trebaju neki oblik individualiziranoga pristupa a dio njih dodatno čak i sustavnu profesionalnu pomoć. Ja stvarno ne razumijem kako su si to kolegice zamislile; pa tko će to platiti?? Novca nema. Pa eto, i majka koja je imala status njegovateljice i 12 se godina dan i noć brinula za svoga sina s više od 20 dijagnoza, ostala je bez enormnih 2.500 kn mjesečno, dan nakon što je dijete umrlo. Da je neka dužnosnica (s pomoćnikom ili bez), dobivala bi naknadu još godinu dana; dok se malo ne snađe u stvarnosti. Točka, neću više. Ali bacite pogled na članak.

Čuli ste za STEM? Nešto vam zvoni... (kao meni malo prije). A jeste li za PAR čuli? Niti ne zvoni? Dobro, najprije ćemo o STEM-u. To je akronim (engl. Science,

Technology, Engineering and Mathematics; ne treba prevoditi; ako treba, imate odmah na početku uvoda članka što su ga napisali **Josip Burušić, Mirta Blažev and Ivan Dević**). Ukratko: opada interes mladih za ta područja. No kako taj interes opada već neko duže vrijeme, nema baš previše ni stručnjaka koji bi danas poticali razvoj tih interesa. Pa je krajnji čas da se nešto poduzme. Bit će vam zanimljivo pročitati što se sve do sada poduzimalo, kakvi su se intervencijski programi razvijali, gdje, zašto, kako i za koga. Vjerujem da ćete sigurno pronaći nešto što i sami možete primijeniti u odgojno-obrazovnom procesu – kako u školi, tako i kod kuće. Ono što meni (opet) zvoní su *Igre prijestolja*. Ne, nisam (još) poludjela; u srpnju sam u *Time*-u pročitala zanimljivu analizu o višegodišnjem trendu opadanja interesa za studiranje povijesti a među onima koji već jesu povjesničari sve je manje bilo onih koji su se zanimali za srednjovjekovnu povijest. S pojavom *Igri prijestolja* stvari su se počele mijenjati: što je u njima autentična povijest a što je plod mašte Georga Martina? (Mene je u početku zanimalo kako je Dubrovnik *ispao*, a onda sam se *navukla*.) Dakle, ove je jeseni na Harvardu uveden preddiplomski kolegij inspiriran *Igrama prijestolja*, a na proljeće slijedi i jedan kolegij na diplomskoj razini. Slično su najavila i neka druga američka i britanska sveučilišta. Naravno, i mnogi učitelji povijesti koriste seriju u motivacijske svrhe. Odličan *skriveni kurikulum*. Možda netko smisli i seriju za *navlačenje* na STEM područje.

Ostao nam je ovdje još PAR – model poučavanja u konstruktivističkom pristupu (poučavanju). Zapravo, svejedno je jeste li čuli za to ili niste. U oba slučaja možete pročitati kako su **Andreja Sweeney** i **Mirjana Posavec** taj model primijenile u nastavi prirode s učenicima petog razreda. Točnije, u jednom su ga odjelu primijenile, a u drugom nisu pa su onda *promatralne efekte od tog*. (Sjećate se one stare pjesme *Kvarteta 4M*, zove se *Idem i ja*; ima četiri strofe, prva ide: *Hajmo provest prije podne skupa u zoološkom parku, I pripremit neku novu psinu i varku: Pustit lava koji spava iz kaveza svog, I na ljudima promatrat efekat od tog*. Onda se jedan javi: *Idem i ja, – Ne, ti ne, dočekaju ga ostali; A zašto ne, – Zato jer ne!* I tako tri puta. Bez obrazloženja; vrlo ne – pedagoški!). No, *promatranje efekata od tog* je, u principu, akcijsko istraživanje. Sve su faze na broju: planiranje, akcija, realizacija i evaluacija. Čak se pojavljuje i kritički prijatelj – kojeg u pjesmi, doduše, ušutkuju... Radite li akcijsko istraživanje, dobro ga iskoristite. Možda je baš kraj godine dobro vrijeme za planiranje akcija u novoj? (Da, dobro je; kao i svako drugo ☺.) Sretno,

Dubravka Miljković